

Maršal Mannerheim finskim delavcem:

»Treba je vzdržati do konca«

zakaj kdor izgubi zadnjo bitko, je izgubil vso vojno

Pred nekaj dnevi se je vrhovni poveljnik finske vojske, maršal Mannerheim, v spremstvu vojnega ministra in drugih vodilnih finskih vojaških osebnosti podal v Tampere, da tam izroči osebno nekaj odlikovanj delavcem, ki so zaposleni po vojnih tovarnah. Pri tej priliki je imel maršal Mannerheim govor, v katerem je poudaril, kakšnega pomena je vojna industrija za vsak narod, ki si želi mirne in varne bodočnosti. Dejal je med drugim naslednje:

»Vsakemu posamezniku in tako tudi vsakemu delavcu je jasno, kolikšnega pomena je industrija za sedanjí položaj Finske. Industrija

je del narodne obrambe. Naglo delo vojne industrije je za bojišče in za odpor na njem nekaj nujno potrebnega. Vi izdelujete orožje za vojaštvo na bojišču, ki varuje življenje in ki odbija sovražnika. Vojna zahteva velikih naporov, največji pa so napor vojaštva na bojišču samem. Vsakdo med vami mora vedeti: Kdor v vojni izgubi zadnjo bitko, je izgubil vso vojno! Zato moramo skupno napeti vse svoje sile, da se bomo borili do konca, to se pravi do zmage!«

Kot prvega delavcu Finske je maršal Mannerheim podelil kolajno za zasluge finskemu vojnemu ministru, generalu Waldenu.

Med letoma 1917 in 1942 – velikanska razlika

Zmotili so se tisti, ki so trdili: »Dokler živi rod, ki se je udeleževal prejšnje svetovne vojne, ne bo nove vojne«

Pod naslovom »Četrto leto vojne« prinaša »Pester Lloyd« zanimiv članek, v katerem primerja med drugim tudi sedanjí položaj s položajem, kakršen je bil v četrtem letu prejšnje svetovne vojne, leta 1917. Iz tega članka, ki je časa nadvse primeren, povzemamo naslednje:

Ko je 3. septembra 1917 nemška vojska prestopila poljsko mejo, da naredi konec nečloveškemu preganjanju in ravnanju v Nemci na Poljskem, jih pač ni bilo na svetu mnogo, ki bi računali s tem, da bo vojna trajala tako dolgo in da bo zavzela tolikšen obseg, namreč, da se bo razširila na vso zemljo.

Človek očitno živi še premalo časa v svetu stroja

Še premalo skušenj si je pridobil z mehazirano in motorizirano vojsko — sodobna tehnika se je uveljavila ne samo na bojišču, temveč tudi v vsem zaledju —, da bi mogel življenjske zakone na tehniki zgrajene in urejene vojne videti vnaprej in iz njih sklepati, kdaj bo vojne konec. Očitno učinkuje stroj v prvih bojnih črtah prej tako, da zahteva vedno večji prostor, kakor pa da bi vojno skrajševal. Čim boljša je notranja organizacija vojskujočega se naroda, tem lažje je premagati vojne težave.

Zmotno naziranje

V dobi med prejšnjo in sedanjo svetovno vojno smo čisto slisali, da je kdo dejal: Dokler živi rod, ki se je udeleževal vojne 1914—1918, ne bo prišlo do nobene vojne več. Izkazalo se je, da je bila takšna trditve zmotna. Zato se je zgodilo nekaj drugega, kakor pa so pričakovali, namreč tole: Tisti rod iz prejšnje svetovne vojne še vedno živi; tedanje skušnje niso zapisane samo v knjigah, temveč so še zlasti živo pred očmi tistim, ki so na vodilnih poveljujočih mestih in se po njih tudi ravna. Vprav zato se izogibajo napak, ki bi jih zagrešili neizkušeni ljudje.

Obe svetovni vojni, prejšnja iz let 1914—1918, in sedanja svetovna vojna, se ne dasta

v nobenem oziru primerjati

niti glede začetka, posameznih njihovih razdobj, niti glede vojaškega in političnega vodstva, pa tudi ne glede svetovno politične porazdelitve sil. Kljub temu pa vprav tisti, ki so doživeli obe svetovni vojni, vedno znova obe med seboj skušajo primerjati.

Nemškega položaja v septembru 1942 res ni treba primerjati s položajem leta 1917. Tedaj so se Nemci borili na treh bojiščih: na zahodu, na jugu in na vzhodu. Danes nasprotnik sicer govori o »drugem bojišču«, a dozdaj ga še ni vzpostavil. Takrat se je borilo

šest velesil proti dvema, danes pa tri proti trem

Zadostuje, da pogledamo na zemljevid, kje danes poteka bojna črta, in zlasti, kje stoji danes nemška, italijanska in japonska vojska, in že bomo spoznali, kakšna ogromna razlika je med letom 1917 in 1942.

Prav tako je med obema svetovnima vojnama velikanska razlika tudi, če primerjamo notranji, politični, družbeni in gospodarski položaj v Nemčiji. Leta 1917 je bila Nemčija dežela, kjer je na ljudske množice že začela nevarno vplivati tuja propaganda. Sovražnik je tedaj imel v svojih rokah mnogo ujetnikov.

Surovin in delovnih moči je tako primanjkovalo, da vojna proizvodnja ni bila več kos zahtevam. Na eni strani je grozila lakota, na drugi pa so želi vojni dobičkarji, ki so si lahko nabavili vsega v izobilju. Danes pa je tudi s tem drugače. Danes vlada neprimerno strožji red danes je vse ljudstvo pripravljeno na dosti večje žrtve za skupnost. Narod je složen in cilj vseh je zmaga. Danes imamo vojne ujetnike, obvezno delovno službo in prostovoljne tuje delavce, ki so zaposleni v vojnem gospodarstvu držav Osi, v vojnem gospodarstvu, ki v začetku četrtega leta vojne proizvaja dosti več, kakor pa je tedaj, ko se je vojna začela in njena proizvodnja celo vsak dan rasla.

Vsa Evropa dela za Os

Vsa evropska celina s širnimi poljedelskimi in industrijskimi pokrajinami Rusije dela danes za vojno gospodarstvo držav Osi. Strogo in pravično urejena je oskrba z vsemi življenjsko važnimi potrebščinami, čeprav so pčle. Nikjer ni kakšnega vojnega dobičkarstva, pač pa se ves dobiček uporablja za financiranje vojne. Ne tajimo, da so narodi Osi občutljivi za pomanjkanje te ali one stvari, ki jo potrebujejo, ali če ne morejo zadostiti tej ali oni potrebi. Toda to pomanjkanje — in v tem je tisto, kar odločuje na političnem in socialnem polju — je mogoče premagati samo zato, ker vsakdo ve, da stvari, ki jo on nima, tudi drugi nimajo.

To, kakor tudi v državah Osi uresničena ljudska skupnost sta vzrok, da v nasprotju z letom 1917 v teh deželah ni

nobene nasprotujoče stranke

pač pa vsi gredo isti korak in v isto smer. Gotovo je, da so narodi Osi silno veseli miru, ki bo nastal po vojni. Vedo pa tudi, da jim zgodovina ne bo ničesar sama od sebe podarila. Leta 1917 pa so bile nasprotno dobro organizirane velike stranke, ki so po svojih časopisih poudarjali sovražnikova gesla. Če bi danes v državah Osi, kdo hotel delati kaj takšnega, se proti njemu niti ne bi bilo treba poslužiti policije. Nemško in italijansko ljudstvo bi se mu enostavno smejalo in ga že s tem sprebrnilo. Vabljenoč angleško-ameriških demokratičnej ne gre nihče več na limanice. In odkar so se milijoni Evropejcev na kraju samem poučili, kaj je boljševizem v resnici, na evropski celini ni prav nobenega zanimanja več za »evropsko revolucionarno fraze tretje internacionale«.

V mirnem zaupanju v zmago in v mir lahko korakajo narodi nove Evrope iz sedanjega položaja, ki ga v nobenem oziru ni mogoče primerjati s stanjem leta 1917.

Dosedanje izgube ameriške vojne mornarice

Tokio, 1. oktobra, s. Agencija Domei povzema uradne s. ilke o izgubah ameriške vojne mornarice, ki so bile objavljene v Washingtonu. Po teh podatkih je ameriška mornarica izgubila od začetka vojne v Vzhodni Aziji 59 vojnih ladij. Agencija Domei pa piše, da znašajo resnične izgube, ki sta jih ameriškem vojnemu brodomu prizadejala japonska mornarica in letalstvo 72 ladij. Te številke — pripominja Domei — je treba prišteti še ladje, ki so dobile hude poškodbe.

pogumna, se zna v isti sekundi smejeti in jokati in katera pokaže vsak trenutek novo prikupno lastnost.

Morebiti je tudi to sreča, če se iz vsega tega iztrgaš ravno v trenutku, ko si na tem, da zgubiš glavo. Nadvrtar, ki je ta dan na Velikem Sjoetorpu igral gospoda, je javil, da je vse pripravljeno za ples na skednju, da pa nihče noče začeti, preden se gospod in gospa ne bosta pokazala. Kajpak, da morata nevesta in ženih začeti s svahtbenim plesom.

Kakšno veselje, slaviti svatbo! Ne med enakimi, ki so morebiti slabe volje in znajo kritizirati, pač pa med občudujočimi podaniki, ki nanj gledajo kot na bogastvo.

Zaradi navade je treba najprej nevesto enkrat zasukati po gladkem podu skednja, potem pa jo oddati in gledati, kako pleše in pleše, kako se suče s kovači in mlinarji, starci in mladeniči, zmerom pa enako dobre volje! Kako čudovito je sedeti tam na stolu in misliti na stare zgodbe in bajke, ki govore o škrtatih, kateri so se priplazili med ljudi pri plesu in potem zvalili lepe fante s seboj v gozd. Ko jo je gledal, kako se je vrtela med množico od dela utrjenih orjakov, se mu je zdelo, kakor da ni iz običajne človeške stvarine, pač pa iz nekaj boljšega in finejšega.

Da, tako sedi, pa vendar čuti strah zaradi minulih minut, dokler končno ne zapazi, da je nastopil trenutek, ko svahtbeni dan doseže svoj konec, nakar se znova začenjata praznosta in trpka resnoba življenja.

IV.

Kar se pa Karlina tiče, ji je ves čas po ušesih zvenelo svarilo gospe prostove »Moj otrok, nikar ne izpusti danes svojega očča izpred oči! Nekaj ima v mislih. Dobro pazi nanj!«

Hitro menjavanje njegovega razpoloženja, ki je prehajalo od veselja do žemernosti, ji je seveda padlo v oči in pri vsakem novem plesu se je zmerom najprej ozrla, če še sedi mož v skednju. Komaj jo je bil pustil en plesalec, je že spet stopila k možu in se vsedla zraven njega.

Ker pa je spadala med tiste, ki so zmerom vse okrog sebe budno motrili, je opazila, ko je šla čez dvorišče proti skednju, da je bila mala kočija, katero je Schagerstroem rabil za svoja daljša

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

21. Vinicij je razjarjen planil v sobo k Petroniji, ki je pisala. Potegnil mu je iz roke pisalo, ga zlomil in treščil ob tla. Pograbil je Petronijo za rame in začel vpiti:

»Kaj si storil z Ligijo? Kje je?«
Na videz šibki Petronij pa je prijel mladega vojaka za roke in ga stiskal kakor s kleščami, dokler ni Vinicij osramočen odnehal in se začel opravičevati. Petronij mu je povedal, da je Ligija pri cesarju, toda je varna, ker mu jo je on priskutil, češ da je za takega lepočutnega pregrda. Izročili so jo v roke Akti. »Jutri jo boš videl, potem pa jo boš imel pri sebi do smrti.«

Ves nor od veselja je Vinicij napisal Aulu pismo, ki je staremu vojaku vzel vse upanje...

22.

Akte, pred katero so se tedaj, ko je bila še v milosti pri cesarju, priklanjali veljaki in poveljniki, je v svoji razkošni mazilnici Ligijo pripravljala za pojedino pri Neronu, kamor je bila povabljena. Obklela jo je v zlato haljo brez rokavov, sužnje so ji obule z biseri posute opanke, ji obesile prelepe ovratnice, ji potresle kodre z zlatim prahom ter občudovala njeno mlado lepoto. Vmes ji je dajala navodila, naj nikar ne draži Nerona, ker jo lahko v hipni jezi stre. Povedala ji je tudi, da ji je Pomponija pisala, naj pazi nanjo. Dejala je, da bo na gostiji tudi Vinicij in ga bo lahko prosila, naj po Petroniji posreduje, da bi se lahko vrnila k Aulovim.

24.5 milijona delavcev v Nemčiji

Iz uradnih nemških podatkov je razvidno, da je danes v Nemčiji zaposlenih dokaj več delavcev, kakor pa jih je bilo pred vojno. To pa ne velja samo za tuje delavce, ki danes delajo na področju nemškega Reicha, temveč tudi za prave nemške delavce.

Konec lanskega leta je bilo v Nemčiji zaposlenih 24.5 milijona delavcev, od tega 2.1 tujih. V tej številki pa niso všeti vojni ujetniki, ki jih je okrog poltred milijon in ki so zaposleni v nemškem gospodarstvu. Pred sedanjjo vojno pa je imela Nemčija komaj 22 milijonov delavcev. Vidi se torej, da je bilo kljub vojaški mobilizaciji možno ohraniti šte-

vilo delavcev v Nemčiji skoraj na isti višini. V navedenih številkah pa so seveda všete tudi mnogoštevilne ženske, ki po raznih tovarnah in po kmečkih posestvih nadomeščajo v vojsko vpoklicane moške.

V Bratislavi so preteklo nedeljo odprli največje športno igrišče v slovaški državi. Ob tej priliki so priredili velik nogometni turnir, na katerem so igrali nakateri povabljeni. Rezultati tega turnirja so bili naslednji: Vienna : Gradjanski 3:3, Bratislava : Venus (Bukarešta) 2:1, Vienna : Bratislava 6:5, Gradjanski : Venus 2:1. Torej se je Gradjanski kar dobro držal.

SELMA LAGERLOEF:

110

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

»O ne, danes zvečer pa ne! Jutri je zadosti zgodaj!«
S tem je bila skrb pregnana. Mlada gospa jo je čisto pozabila in potem se je začelo novo obravnavanje.

»Na temle stolu pa se sedi čisto sijajno,« je dejal. »In ob oknu je lep prostor za šivalno mizico.«

Da, gotovo! O, pri šivalni mizici se bo odlično obnesla, istočasno pa se je domislil nečesa, na kar je prej pozabil. Saj to ni noben pravi zakon. Vse skupaj je le videz. Doslej je resda izgledalo, kakor da jemlje vso stvar resno, toda dobro ve, kako ona dejansko misli. Le eno bi si smel človek dovoliti: dela lahko tako, kakor da se ne zaveda, dokler ne nastopi odločilni trenutek. Lahko pusti, da se igra še nekaj ur naprej nadaljuje. Prav tako se lahko naredi tako radostnega kakor je ona in lahko bojazen zakopje v globino svojega srca in se vrže v uživanje trenutne sreče.

Res, na tak način lahko človek z enakim občutjem sreče nadaljuje s pregledovanjem, dokler ne pride strežaj in naznani, da je jed že na mizi.

Ali ni čudovito, če smeš njej ponuditi roko in jo povesti do jedilne mize, ki je sijajno pripravljena in pokrita s pristnim porcelanom, z bleščečim kristalom in lesketajočim se srebrom, se potem z njo vred vsesti h kraljevski večerji, k jedi z osem obroki, k vinu, ki se kot škrlat blešči v steklenicah, k mizi z jedmi, ki se človeku že kar na jeziku raztope, s tako bajnimi jedmi, ki same od sebe zdrsejo po grlu navzdol.

In potem vstati poln zadovoljstva, pri sebi pa imeti mlado ženo, ki združuje v sebi vse, kar človek najbolj ljubi, ki je razlora in naravna, se zna živeti v razmere in je do skrajne mere

potovanja, potegnjena iz veže. To je povečalo njen nemir in poostro njeno pazljivost.

Ko je plesala s kočijažem, je naredila poskus, da bi izvedela, kaj se pripravlja.

Vroča, nemirna INDIJA!

Pod tem naslovom bo naš list začel prihodnje dni prinašati vrsto pisanih in nad vse zanimivih slik iz Indije, dežele, na katero se te dni obrača pozornost vsega sveta. Ne zemljepisnega naštevanja in podatkov, temveč doživljajev, ki jih je bil na svojem potikanju po Indiji in drugod deležen eden najboljših današnjih evropskih potopiscev R. Katz. — »Nebo in pekel na poti v Indijo«, »Ljudje in živali v Indiji«, »Indija narobe«, »Raztrgana Indija«, »Vzhod in zahod«, »Mala zelena papiga«, »Ubogi milijonar«, »Indijska vrana«, »Tropska kuhinja«, »Budhov levi gornji zob«.

»Kača v džungli« so nekateri naslovi teh slik, v katerih vstaja pred našimi očmi v neposredno doživetih oblikah Indija taka, kakršna je danes; Indija v svojem vsakdanjem, nerazumljivem, nasprotij polnem življenju; skratka Indija v svoji resnični podobi.

Koga ne bi naš novi podlistek res zanimal?